

Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı
Dergisi

A. Caferoğlu

NIĞDE AĞIZLARINDAN ÖRNEKLER

Niğde ve çevresi ağızlarına bir örnek olmak üzere, yayınlamakta olduğum aşağıdaki bir kaç parça, 1946 yılı yazında, Orta - Anadolu sahasında yaptığım gezi esnasında toplanmıştır. Malzemenin azlığına rağmen, ihtiva ettiği çok önemli bir gramer hususiyeti bakımından, Anadolu diyalektolojisi araştırmaları çevresinde Niğde ağızına oldukça mühim bir mevki kazandırmaktadır. Bu da, halâ şimdiye kadar menşei bir türlü hal edilemeyen ve hakkında birbirine zıd, bâzı fikirlerin ileri sürülmesine sebep olan hali hazır eki olan -yor' dur. Bu ek, benim şimdiye kadar yayınladığım Anadolu ağızlarının bir çoğunda -yor' dan kaymış -yom' la ifâde edildiği halde, Niğde ağızında -yorur' dur. Bu şekilden anlaşılmağa olduğuna göre bu ek, menşe itibarile, şimdiye kadar izah edilmek istendiği gibi ne yürüne de dur- fiillerinden ileri gelmiş, doğrudan doğruya yoru- fiilinden doğmuştur. İleride Niğde ve çevresi ağızlarına dair yayınlayacağım daha bolca malzeme, bu fikri, daha kesin bir suretle, meydana koyacağımı kuvvetle ümid ederim.

Haddi zatında Niğde ve çevresi, coğrafi durumu itibarile âdetâ Orta - Anadolu' nun bir nevi merkezi rolünü oynadığı gibi, etnolojik bünyesi itibarile de, bakir bir türk ağzına maliktir. Yabancı şive ve ağızlar tesiri altında kalmayışı, yukarıda örnek olarak dokunduğum arhaik türk gramer hususiyetini de ihtiva etmesi tabiidir.

Metinde gibi yerine gibir şeklinin kullanışı benim için de bir yeniliktir. Kelimenin böyle bir telâffuz şekline, bugüne kadar raslayamadım. Daha fazla ağzı tesbit edilen zâtın şahsına mahsus olsa gerektir.

ÖRNEKLER

M A S A L

Bi varmış bi yögümüş allahın gulu darıdan çömuş. Eski zamannarda bir garı bir goca varımış. Bunnarın bir gız bir oğlan evlatları varımış. Babası anası ölmüş Bunnar fahır galmışlar. Çalışmaya başga yire gidecekler. Gız gardaşı oğlan gardaşına demiş ki : ben çalışmaya gidemem, sen gazan gel ikimiz barabar yiyelim.

Oğlan gardaşı-da demiş ki : olmaş, ikimiz-de billikte⁵ gidelim çalışalım.

Oğlan gız gardaşına erkek elbisesini giydirerek yola ticarete goyulmuşlar. Girderkene yol ikiye ayrılmış. Oğlan gardaşı bacısına demiş ki : sen bu yola git ben-de bu yola gidim, demiş. Gız gardaşı ben ayrı ticaret yapamam, barabar gidelim demiş.

Oğlan gardaşı ihtiraz etmiş : ayrı ayrı gi ecik, diye, ihtiraz etmiş. Oğlan gardaşı gız gardaşına saçını kesiyim yolun arasında biyaz daşın altı a goyayım demiş ve goymuşlar. Biri bi-yola gitmiş biri bi-yola.

Hangımız ticareti yapar da dönerse evel, bu saçı baħalım; ticareti yapan alsın götürsün eve. Böyle gavil etmişler. Oğlan gardaşı bi-yola, gız gardaşı bi-yola gitmişler.

Oğlan gardaşı bir kıoye varmış. Bir āya⁶ çoban guden durmuş. Üç geçiyi guderimış. Geçileri yaymıya gotürmüş. Aşamınan eve döndüğünde aynı kıoyün içinde gonāğın delinden bir pātşān gızı : geçiyi baħa sat demiş. Bir geçiyi yüz liriye vermiş.

Ertesi gün aynı gene güderkene geçinin birisini pātşān gızına yüz liriye satmış. Böylelikle ikisini vermiş.

1 Ormanların 2 Usanmaz 3 Tanırım 4 Türütü 5 Birlikte 6 Ağaya.

Gine ertesi gün, geçi güdümüş, getirirken patşan gızı geçiyi başa sat, sağa üç-yüz lira verecem, demiş.

Çoban ordan asının yanına varmış, geçileri satdım, sağa üç-yüz lira getirecem, demiş. Ası sopayı elne almış : sen, yalan söylüyorsun üç geçi üç-yüz liriye verilmes. Doğmuş gopartmış. Çoban koyun yolunu dutmuş, bacısıyan goyduhları saça bahmış. Saç orda aynı yirde duruyor.

Bacım eve gitmemiş. Bu-da saç yirinde görmüş geri eve dönmüş. Aynı koye yakın galmış iki çocuğ yolda dönüşüyollar¹ birbirisiyinen.

Çoban çocuklara sormuş : niye dönüşüyorsunuz. Çocuklar çobana cevap vermiş.

Şu seççâde şu-da zil. Bunun-uçun dönüşüyoruz.

Çoban gene sormuş bunnardan. Çocuklar bu seççâdenin, zilin marifeti nedir. Çocuklar-da :

— Seççâdenin üsdüne oturursan isdediğin yire seni götürür, zil-de çaldı-ya da yiri göyü oynadır, demişler.

Çoban elne bir taş almış atacâm, hangınız daha evel âl-gelirseğiz zili ona verecam, demiş Taşı atmış gücünün yetdi gadar. Çocuklar daşın ardı süre goşmuşlar, çoban aynı yirdeki seççâdenin üsdüne oturmuş : haydi seççâde, beni al geçi satdım patşan gızının gonânın oğüne goy, çoban gonân oğüne varmış Pâtşahın gızına cevap vermiş.

Çoban bir ciara yahmış. Pâtşahın gızına : cārayı içene gadar seççâdenin üsdünde oturalım, üç-yüz lirayı geçi parasını sağa halal edecem, demiş.

Pâtşahın gızı aşşâ inerek seççâdenin üzerine çobannan beraber oturmuşlar. Çoban seççâdiye usulca söylemiş, bizi al Erciâsın başına at, demiş Oriya atmış Orda Erciâsın başında üç-gün galmışlar. Üç gündem gız çobana sormuş. Bu seççâdenin marifeti nedir : Çoban-da seççâdeye ne derseğ oriya götürür.

Çoban ertesi gün uyumuş, gız seççâdenin üsdüne binmiş : beni al-da gonağıma götür demiş ve ordan gonāna gelmiş.

Çoban uyanmış, seççâde-de yoğ gız-da yoğ. Yedi sene sōna dādan aşşâ inmiş Ormanın içinde dolaşırhan bir alma eşği yemiş, hayvan olmuş ; biraz daha yürümüş bir alma daha yemiş o alma datlı imiş, tekrar adam olmuş. Üç dene eşği alma üç-de datlı alma almış, pātşahın koyüne gel-

1 Dövuşüyollar.

miş. Almaları tabān üzerine goymuş. Alma satıyom, bārmış. Pātşān gızı sat başa almaları demiş. Gaç parıya vereceksiñ.

Beş guruşa almayı satmış, ordan savışmış. Almayı alan pātşān gızı yanında bir tane-de arhadaşı varmış. İkişi almayı yemişler. Hayvan olmuşlar. Çoban bir tabān üzerine almalar gomuş, pātşān gızı bu almanın datlısını yemiş tekrar gız olmuş.

Sōna çoban gardaşını bulmuş. İkişi-de bir birine gavuşmuşlar.

Tevfik Taşcı

[Arapsun : Hacılar köyünden]

ÇİHTAYLARIN ANASININ HİKAYESİ

Zemanıñ birinde bir garı bir-de goca varmış, bir-de oğlan çocū varmış. Babası ölmüş oğlan çocū on altı yaşlarına yetişmiş, demiş : anam, babamın zenātı nēydi. O-da demiş :

— Ölüm babayıñ zenātı balıhcılığ.

Bir gargı almış oğlan denize gitmiş balıh avlamaya. Gargıyı denize atmış bir tosbā çıhmış, tekrar atmış bir tosbā daha çıhmış; gine atıyorur, bir daha çıhıyorur. Üş dāne tosbāğı çıhmış. Babamıñ gargısında balıh çıkar-da benim gargıda-da tosbāğı çıkar; ğendi ğendine gızmış tosbān ikisini denize atmış, birisini almış ğelmiş odanıñ dolabına mapis etmiş. Anasıynan yemeği yeller, dışarı ğezmiye ğideller. Ğeliller bahallar ki evde olmadıh yemekler bişmiş, hazır. Anasıyla oturullar yemekleri yeller. Şincik, anası dir : bu yemekleri ben bişirmeyorum; ğendi ğendine söyleniyorur anası. Oğlu-da söyleniyorur ğendi ğendine : ben çarşıdan et almadım, fasıya almadım, bunnarı herhalda anam ğırıh¹ seviyorurur o ğetirir-de bişiriyorur, deşyor oğlan.

Anası-da : ben bişirmiyom bu yemekleri herhalda oğlum bir garı seviyorur o bişiriyorur, zan ediyor.

Bir ğun oğlan sabırsızdıh yapıyor : anne, sen bir goca seviyorsuñ, evde olmadıh şeyleri bişiriyorsuñ. O-da :

— Hayır ölüm, bu yemekleri ben bişirmeyorum, herhalda sen bir garı seviyorsuñ.

— Ey ana, ğidelim möhtüye² danişalım demişler.

İkişi billikde³ ğahmışlar möhtüye varmışlar. Oğlan demiş ki

1 Kırkları 2 Müftüye 3 Birlikte.

— Anamla ikimiz bir evdeyik bizden başka kimsemiz yok, olmadık yemekler bişmiş, hazır oluyor evimizde. Bu ne hikmetdir möhtü bæg, demiş.

— Möhtü o zaman ölüm evinizde bir canı mahluğ var-mı? demiş. Oğlan-da :

— Hayır möhtü bæg, demiş.

O zaman getirdiği tosbağı ahlına gelmiş, gahmışlar anasıynan eve gelmişler, yemekler gene bişmiş hazır. Yemekleri yidikden sōna oğlan demiş ki :

— Ana sen bir sātlik bir koye git, ben-de yarım sātlik bir koye g-decēğim, ben senden evel gelirim odanın kilidini bāa vir¹ dimiş.

Anası gahmış burahmış gitmiş. Oğlan-da gapıyı aşmış giri gapatmış, gapının arhasına sinmiş. Bir-de hafıce dolabın gapā açılmış, ne gorsün ayın ondördü gibir bir kız dolapdan çıkmış başlamış oraları yelleşdirmeye. Oğlan goşmuş bunu dutmuş : Sen inmiş cinmiş nēysiñ, bāa söyle dimiş. Gız-da :

— Ne inim ne-de cinim, seni yaradan Allahın guluyum, demiş, ve beni sāa Cenābı Allah yazmış; ben sāa geldim, demiş.

Tabii derhal garı-goca olmuşlar. Oğlan demiş ki :

— Ben senin gabını yaħacam; sen bu gaba girinci, bir tosba oluyorsun, bāa o zaman zor geliyor. Gız-da demiş ki :

— Gel yiğit gabımı yaħma, zaman gelir ilazım olur dediyse-de, oğlan dinlememiş, bu gabı yaħmış. Gız dünya gozeli olarak açıħda galmış.

Bir gun bir caz² garısı gelmiş bu gızı gormüş. Doğru şevketliye gitmiş, demiş :

— Pātşām, filan yirde bir dünya gozeli var, tam senin ilayığın demiş.

Pātşāħ-da oğlanı isdetmiş, maħsatı oğlanı öldürüp garıyı almaħdı. Tabii bir sebep bulup-da öyle öldürecek. Oğlana demiş ki :

— Oğlum sāa bir teklifim var, benim otülüg³ oğüne bir otül yapıracaksın, gıg⁴-gunde yapıdırsān ne ala, yapıdırmassān boyanıp cellat demiş.

Oğlan aħlıyarak garısının yanına gelmiş.

— Ne ağlayorsun sevgili gocacığım, deyi sormuş.

— Ne ağlamayım pātşāħ bāa şu teklifte bulundu. Maħsatı beni öldürüp-de seni almaħ.

— O zaman gız demiş ki : demedim mi gabımı yaħma, zaman gelir-de ilazım olur, dediydim, dediğim çıħdı şinci. Beni burda gordüler, onun uçun seni öldürmeye gahdılar. Bu iş godaydır, düşünme Haydi git beni çıħardın deyişe var, çığır : baldız burada gara kosengi varmış onu bacınız isdeyor, deyi al gel. Sōnaħı burahdın tosbağlar benim gardaşımdır, git al gel, dimiş.

1 Ver 2 Cadı 3 Otelin 4 Kırk.

— Oğlan-la gıtmış deşize, çärmış Baldız, burada gara koşengi varmış bacağız isdeyor.

Onnar-da virmişler. almış gelmiş. Pātşah nireyi oda minasıp gordiye oriya soñ nuş yönünü arhasına dönüp bahmadan geri gelmiş. Zabañdan pātşah gelmiş ki ne gorsün, gendi koşğundan daba iyi bir koşğ yapılmış. Tekrar oğlanı gine isdetmiş.

— Oğlum, sãa bir teklifim daha var, gideceksin, gıh¹ tayların anasını tutup ge eceksin, eğer getirmesseñ boynuñ cellat etdiririm.

Bu gıh tayların anası dinen şey-de, orduyan asger çekse tümünü² yir³ gine elde olmazmış. Oğlan ağlayarak gine eve gelmiş Garı sormuş.

— Gine ne ağlayorsun ?

— Ne ağlamayım, bağa gıh tayların anasını getir deyin pātşah teklif etdi, getirmesseñ boynuñ cellat etdiririm dedi. Ben nasıl getirim, dedi

— Garısı dedi ki : ordan geleceğ yüzde bir umut. Onuñ filan yirde golü var. İki gundur su işmiye gelmiyor. Gıh teneke şarap gotür o gole dök, gendiñ-de bir tarafa siñ. O gelir şarabı iñer bayır⁴ düşer. O zaman var, boynuna bin şu hançeri-de al dürterek burıya al gel. Eğer feryat eğerse, yiğit seni yirden gova çalırım. O zaman feryadına bahma, dalına dürt al gel.

Oğlan-da aynı şarabı aldı gıtdi, gole dökdü. Gıh tayların anası geldi bu şarabı tüm işdi, bayındı düşdü. Oğlan vardı omuzuna bindi, o nagadar feryad etdiyse yiğit seni yirden alır, dediyse-de oğlan feryadına bahmadı, hançeri dürttü aldı geldi. Pātşaha teslim etdi.

Pātşah-da bunu halatlarınan bağladı ve sikkelerinen çağdı ve oğlana dedi ki : Oğlum sağa bir teklifim daha var : Gideceğsin gıralın gızını getireceksin, bunu sağacağ dıdi.

Oğlan ağlayarak gine eve geldi Garısı sordu :

— Bu seve⁵ neçün ağlayorsun ?

— Oğlan dedi ki : Ne ağlamayım, gıralın gızını getir deyYor. Getirmesseñ boynuñ cellat etdiririm deyYor. Gıral bağa gızını virir-mi ? Ben nasıl getiriyim, dir.

Garısı düşünme zabañdan gağ⁶, her kim, ben-de sãa arhadaş oluyum dirse, yanıça al git. Gıralın gızını o zaman alır gelirsin, dimiş.

Oğlanıñ, gıh tayların anasını getirdiği, cehana eylan olmuş. Filan yirde bir yiğit gıh tayların anasını getirmiş diyi herkeş şaşıyor.

Oğlan zabañdan gağar yola düşer. Az gider uz gider, dere depe düz gider, al-tay bir guz gider. Bir değirmene varır. Yidi değirmen

1 Kırk 2 Hepsini, cümlesini 3 Yer 4 Bayılır 5 Sefer 6 Kalk.

bir-binnin¹ üsdünde dönüyor. Bir ğişi eğilmiş bil² galınnığında un aħıyor, tüm o adam yiyor.

— Selamnaleykum deĝirmenci baba, amma hüneriĝ var, bil galınnığında un āzına aħıyor-da, daha doymayorsuĝ demiş. O-da demiş ki :

— Buna hüner-mi dirim, ĝiĝ tayların anasını ĝetirene hüner dirim

— Oĝlan-da : onu ben ĝetirdim.

— Nere ĝidiyoĝ-ya ? dir.

— Gıralın ĝızını ĝetirmē ĝidiyorum.

— Ben-de ĝidiyim öyleyse.

— Buyur ĝidelim.

Olullar³ iki tene⁴, ileri varmışlar ki bir ırmaĝ aħıyor. Bir ĝişi āzını dayamış tüm āzına aħıyor.

— Selamnaleykum, yahu, amma hüneriĝ var. Bir ırmaĝ āzına aħıyor-da doymayorsuĝ, demiş. O-da :

— Buna hüner-mi dirim, ĝiĝ tayların anasını ĝetirene hüner dirim.

— Onu ben ĝetirdim.

— Nere ĝidiyoĝ ya ?

— Gıralın ĝızını ĝetirmeye ĝidiyom.

— Ben-de ĝidiyim öyleyse.

— Buyur ĝidelim dir.

Olullar üş tene, ileri varıllar bir ĝişi⁵ yatmış yiri diĝler.

— Selamnaleykum, ni yapıyorsuĝ ? diyi sorar.

— Ni yapım, mārıbnan maşrap-da⁶ olan fisildi⁷ diĝneyorum.

— Yahu amma hüneriĝ var.

— Buna hüner-mi dirim ben, ĝiĝ tayların anasını ĝetirene hüner dirim.

— E onu ben ĝetirdim.

— Nere ĝidiyoĝ ya ?

— Gıralın ĝızını ĝetirmiye ĝidiyorum.

— Ben-de ĝidiyim.

— Buyurun ĝidelim dir.

O-da düşer, olullar dört tene. İleri varıllar bir ĝişi süngüyü goa⁸ dayamış, go⁹ yire düşecen diyi, go dutuyor.

— Selamnaleykum, ni yapıyorsuĝ yahu, diyi sorar.

— Ne yapıyim go⁹ dutuyorum. Yahu, amma hüneriĝ var, deĝ.

— Buna hüner-mi dirim, ĝiĝ tayların anasını ĝetirene hüner dirim.

— E onu ben ĝetirdim.

— Nere ĝidiyoĝ ya ?

— Gıralın ĝızını ĝetirmiye ĝidiyorum.

1 Bir birinin 2 Bel 3 Oluyollar 4 Tâne 5 Kişi 6 Maşrik
7 Fısıltı 8 Semaya 9 Sema.

— Ben-de gidiyim, öyléyise.

Olullar beş dene. İleri varillar bir gışı çihar ki bir ucu yirde bir ucu göde¹. Bir adım atar yannarina gelir :

— Selamnaleykum, yahu şeyrek basan, amma hüneriñ var. Bir adımda yanımıza geldiğ.

— Buna hüner-mi dirim, gıñ tayların anasını getirene hüner dirim.

— Onu ben getirdim.

— Nire gidiyoğ ya ?

— Gıralın gızını getirmiyé gidiyom.

— Ben-de gidiyim öyléyise.

Olullar altı dene. Varillar gıralın çadırının oğüne bir çadır gurallar. Gıral ordan bir adam gönderir. Benim çadırım oğünde bu çadır neciyimiş, sor gel dir.

— Gel asger : arhaddeşlar, gıral benim çadırım oğünde bu çadır neci deyYor, dir.

— Oğlan dir ki : Allahın emriyle gıralın gızına düğür geldik dir.

— Asger gider gırala dir ki : gıralım gızıña düğür gelmişler. Gıral-da dir ki :

— İki mektip yazacam. Binni² onnara verecēgem binni-de ben alacām. Eger onnar Mısır postānesine benden evel atallarsa gızımı verecēm. At-mazlarsa boynularını vuracām.

Şinci yir³ diğneyen-de o diğyor tabii. Şeyrek basan arhaddeş saña bir iş doğruldu. O-da ipiyden belli⁴ gezdiiğim yōğudu. Gıral mektibi yazmış ikisin-de eline almış bir arabisidan at çekmiş binmiş iki çadırın arıya gelmiş. Birisini şeyrek basana vermiş, birisin-de gendi almış; gıral atı sürmüş, maşatı bir an evel mektibi almağ. Şeyrek basan-da ayāğın birisini postāneye basmış mektibi vermiş. Gıral çadırdan bir sāt aralaşmadan, annaş gelmiş.

— Gıralım daha burdamısıñ, ben mektibi atdım. Gıral inanmamış, postāneye varmış bahmiş hağığı atdına ganāt getirmiş. Giri⁵ gelmiş bir teklif daha yapmış : bir fırın yaħacām, fırına gireller çıhallarsa gızımı veririm. Çıhmazlarsa altısın-da cellat ederim.

O yir diğneyen : ey değızci arhaddeş, sıra saña geldi.

— O-da gessin.

Fırın yanar altısın-da içerisine girer, bir cōğu düzür⁶ fırını su alır gider. Gıral tekrar bi teklifim daha vardır. Gıñ deve kesecēm, gıñ deveyi bir oturma yillerse, gızımı viririm. Yimezlerse altısın-da cellat ederim. Gıñ

1 Gökte 2 Birini 3 Yer 4 Beri 5 Geri 6 İşer.

deveyi, gıh gazana gollar bir aççı bişirmeye başlar. Un yiyen aççının yanna varır.

— Arhadaş müsadeñ olursa tabii etin duzuna bir bahiyim. O-da :

— Arhadaş bu sızıñ için bişiyor. İlderseñ hepsini yi. Gazanı ateşiq üsdünnen alır, āzına atar, öteğini-de dirken otuz do-
huzunu yir. Şu biri-de yirim, amma arhadaşlar aj¹ galır der.

Aççı goşar gırala : aman gıralım birisi duzuna bahmaya geldi, otuz do-
huz gazan yidi. Yimē gelsēydi nağadar yirdi bilmem.

Gıral bu göz-de² onnara bir teklifim daha var dir. Benimnen bir cenğ-
çetsinner, beni alt-çedellerse gızımı veririm. Alt-çetmezlerse alti-
sını-da cellat ederim.

Gō³ sünguyenen dutana : arhadaş sıra saña geldi, diller. Gıral na-
ğadar asğeri varısa, bunnar üsdüne hüçüm etdirir.

Gō sünguyenen dutan sünguyu dayar asğerin cümlesine, gıralım asge-
riñe-mi irazısıñ gızıña-mi irazısıñ.

Aman gızıma irazim, dir gızını allar, pullar bunnara teslim eder. Gızı
ahlılar yola rafan olullar. Az gideller, uz gideller, dere depe düz gideliler.
Altay bir güz gideller. O alt-arhadaşiq herkeş mahel yırinde gabıllar,
bir gızınan oğlan galır.

— Gız sorar : ey yiğit beni neriye gotürüyorsuñ ?

— Oğlan-da : pātşah iştedi ona gotürüyorum.

— Gız ne-uçun gotürüyorsuñ ?

— Gıhtayların anasını sağmaya gotürüyorum, demiş.

Gız onun südü zehirdir biz varmadan pātşah doñdurmadan bir havuz
yapdırmış olacañ. Onuñ südünü saccām, onuñ südü zehirdir. Saña pātşah
teklif edecek. Ölüm bu havuzda bir-de hamam et saña başga teklifim yoñ
dir. Mañsati seni öldürüp garıñı almañ.

— Ben neyapı o zeman. Gız-da :

— Beni bir gör o zeman.

Çetirir gızı pātşā teslim eder. Pātşah :

— Haydı ölüm git-de, yarın gel dir.

Oğlan gelir gız gıhtayları sañar. Havuzu doldurur. Zabañdan olur
oğlan pātşān huzırna varır. Pātşah dir ki :

— Oğlum, benim saña bir teklifim daha var. Şu südüñ içinde bir
hamam et, başga teklifim yoñ dir.

— Oğlan : pātşām, arhadaşlarınan beraber çog ekmek yidim, su işdim,
ne olur ne olmas, gavur hağğı ne yapacām. Müsade et-de gıralın gızınan
bir helallaşiyim. Gıral-da :

1 Aç 2 Bu kez-de 3 Semayı.

— Pekî dir.

— Oğlan gızıq yanna gider. Ben geldim ne diseq dir.

— Gız-da : barmāndan bir yüzük çıkarır olanın āzına verir. Bu yüzüğü āzıqdan düşürme, ğit yıhan Bi—şey olmaz, gōhma¹ dir.

Oğlan gelir südüq içerisine ğendini atar. Bu başdan ğirer, öte başdan çıkar o anda pātşān gozüne oğlan gozel görünür.

Bu süd adamı öldürmezimiş, gozelleşdiririmiş, deyi pātşah ğendini havuza atar. Garısı atar, ölu atar. O caz garısı atar. Onnar tüm boğlullar, ölüller. Oğlan çıkar pātşān koşgune oturur. Gıral gızına ve ğendi garısına ğıh gundüz, ğıh ğeçe düğün dutar. Yir içer muradına goçer, biz-de beraber.

Hacı Ahmet Özbahı

[Niğde : Alay köyünden]

RAMAZAN TÜRKÜSÜ

Dürümüme dördüq duzu
Dizlerine indi sızı
Gağ bağalım gınalının killi² gızı
Zöhöllüyün³ vağdı ğeldi.

Vara vara vardıq bağa
Dalımızı döndük dağa
Gağ bağalım Ğmin ağa
Zöhöllüyün vağdı ğeldi.

Kekliğ atlar daşdan daşa
Biz-de ğeldik goşa goşa
Gağ bağalım Avuşar paşa
Zöhöllüyün vağdı ğeldi.

Zabağ oldu gağ bağalım
Hoşaf tası boğaziğe dağ bağalım.

Hacı Ahmet Özbahı

[Niğde : Alay köyünden]

NURİNÜN TÜRKÜSÜ

Çekiy gır-atımı gara Memmet nallasın
 Ufacıq mağdumlarımı Şerif sallasın
 Nurinüñ atına eyer çekmeyin
 Şerif damlara-da güller ekmeyin
 Ufacıq yavrularımın boynuñ bükmeyin
 Hasiretlik gıyamete galdı mı Vahdim
 Gardaşıma amanet olasıq Vahdim.

Şevkiyetin ucu gırğlar eninde
 Nuri gardaşım cüml-âlemin dilinde
 Oturmuş Vahdim âlar mendil elinde
 Hasiretlik gıyamete galdı mı Vahdim
 Gardaşıma amanet olasıq Vahdim.

Üççüz gişiyen istiham gazdım
 Gırlar enine varmadan yolumdan aldım
 Üç ay tamam olmadan canımdan bızdım
 Bayramıñız mübareg ossun bilâder.

Gırlar eninde bir uzun çeşme
 İşmeñ Nürî gardaş suyunu işme
 Sen gardaş bilirseñ dayvamdan geşme
 Hasiretlik gıyamete galdı mı Vahdim
 Gardaşıma amanet olasıq Vahdim.

Izzet Balci

[Niğde : Nar köyünden]

TÜRKÜ

Çekiy atımı çekiy
 Vuruy eğerini gemini dañıq
 Osman gelecek deyi yollara bañıq
 Meded allah meded bizi yaradan
 Kimse gelmez oldu bizim hanenden.

Evümüzün oğru bineğ-ü daşı
İki bacının bi-tereg gardaşı
Arasay bulunmas emsali eşi.

[Nakarat]

Zabañdan uğradım ben bir belaya
Atladım girdim açığı havlıya
Benden selam söyley Halile Aliye.

[Nakarat]

Niğdeden çıgdım gır-at kişner
Üzengiler ayām boşlar
Atılan gurşunnar kemiğe işler.

[Nakarat]

Köyümüzün üsdündē ulu dālar
Keşvime gelir yüzbaşı bēğler
Ükuye hanım gelmiş yanımda ağlar.

[Nakarat]

Osman vuruldu gannarı ahar
Doslarım ağlar düşmanım bahar
Atma zalım bu ğadar yeter
Meded allah meded bizi yaradan
Kimse gelmez oldu bizim haneden.

Bilal Uçar

[Niğde : Veli İsa köyünden]

T Ü R K Ü

Zabañ yıldızı ğibi doğup parlama
Yavaş yürü gız ğendiği sallama
Alırım deyi-de almaz belleme
Ölürüm yoluğa ölmez belleme.

Ben seni severdim ezelden ezelden
 Bézige düşmüş bir guru gazel
 Bahışından bilmiyoy imansız gozel
 Mahrim mahrim duruşüme ne dersin.

Aşşâda esen seher yeli-mi
 Ben gönümde¹ düvâne-mi deli-mi
 Dârinden dârinden bir yel esiyor
 Bu -gun-de ayrılığın günümü.

İngindi yuğseklî² dağların garı
 Adam vaz-mı geçer sevdiği yarı
 Doğan beş yaşından olsam bir garı
 Dokülse dişlerim go'ül gine senden
 vaz geçmez.

Seher yeli-de her yellerin başıdır
 Şavağ³ atsin dan yılleri ışınsın⁴
 Çıgıt üsdünde gul memeler üşüşü
 Yarın aq göğsünü⁵ döğ⁶ seher yeli
 Sen-de mu'adına ir⁷ seher yeli.

Benim yarım gozellerin eşmeri
 Gadir mevlam bu sevdadan kes beni
 Elet yarın gapısına kes beni
 Yar ürüne⁸ can veriyor desinner.

Felâğ bânmemiş⁹-de benim dutumu
 Aşğa didek didek çıkar benim tütünü
 Arınma gun çamadıh oğsüz yetimim
 Gahbe felek omuzumdan in galan
 Ben bu felâ darıldım galan.

1 Gönümde 2 Yüksek 3 Şafak 4 Parlasın 5 Göğüsünü 6 Döv
 7 Er 8 Uğruna 9 Beğenmemiş.

Aytladım arğımı¹ aħmadı suyum .
 Gadir mevlam-da hiç yüzüme tahmadı
 Çoħ yuvalar bekleğim cücük çıħmadı
 Gahbe felek omuzumdan in galan
 Ben bu felā darıldım galan.

Bir çadırım mar²-da ırmah salında
 Geçinir gider ğendi halında
 Bir hasiretim var-da mekke yolunda
 Söylediğ datlı dili benlerim efendim.

Bir çit³ durnam marıdı goħde yoruldu
 Avcı vurdu ganatları gırıldı
 Doğru bir gatere⁴ ğidiğ durnalar
 Benden nazlı yaré salam idiğ durnalar.

Benim yārim gozellerin hürüsü⁵
 Ben bilemedim benim yārim haagısı
 Uzun boylu gara yanız⁶ ğendisi
 Burdan ğeş-de boylarığı görēyim.
 Top kekiliğe gurban olayım.

Eħmekden-mi ğahdığ elleriğ hamır
 Yayladan-mı ğeliyoğ gollarığ çamır
 Ğaradir ğaşlarığ gozleriğ kōmür
 Bōyle bir yosmadan ayrıldı ğonül.

Üce dā başında ğarınan duman
 Ğar olmayıncı duman āğlennemes
 Yar olmayıncı ğonül ālenmes
 Bōyle bir yosmadan ayrıldı ğonül
 Eħlin ğızı ğelip ğapığa oturmas
 Varıp ğapısına gul olmayıncı.

Hasan Hüseyin Çetin

[Arapsun : Karacaşar köyünden]